

Lutherläsaren 103

INNEHÅLL

LEDAREN. *Hur man ska be.*

Av Kristian Norrback..... 3

REFLEKTIONER ÖVER BÖNEN FADER VÅR

Av Tord Carlström..... 12

ÅRSMÖTESKALLELSE..... 18

LUTHERS TANKAR OM Matt. 6: 5-13.

Texten sammanställd och översatt av Tord Carlström 19

SAMTIDEN UNDER LUPPEN. Analys av företeelser i vår samtid
som har kyrklig dimension. Kommentar av.....

Boris Sandberg,

Att tolka Skriften..... 25

LUTHERS KOMMENTAR ÖVER GENESIS 11: 31-32 OCH 12: 1

Texten översatt av Tord Carlström..... 32

UPPROP..... 39

REDAKTIONSRUTAN..... Bakpärmen

PÄRMBILDEN: Jesus lär sina lärjungar be Fader vår (Matt. 6: 5-13).

LUTHERLÄSAREN

NR 103 - MAJ 2023

Hur man ska be

Av Kristian Norrback

Var och en av de sex söndagarna efter påsk lyfter fram nya sidor av att vi i dopet gjorts till medborgare med de heliga och medlemmar i Guds familj (Ef. 2: 19):

- 1) vi är Den uppståndnes vittnen;
- 2) vi är i Den gode herdens vård;
- 3) vi längtar till vårt verkliga hem;
- 4) vi är medborgare både i himlen och i världen;
- 5) vi samtalar med Gud i hjärtat;
- 6) vi har fått Den Helige Ande som hjälpare.

Det här numret får sitt tema av femte söndagen efter påsk, *Bönsöndagen*.

Förutom att Luther ofta nämnde bönen i predikningar och utläggningar skrev han flera skrifter där han undervisar speciellt om bönen. Luther gick ju i kloster som tjuogoettårig student 1505, Augustinereremiternas kloster i Erfurt, ett av de strängare. Där drog man sig undan distraktionerna i världen för att helt ägna sig åt Gud genom disciplin, andakt och bön. Enligt det religiösa tänkandet var klostret som tillägg till kyrkans nådemedel den säkraste vägen till evigt liv, och den unge Martin kände stor ångest inför evigheten.¹

Från klostret i Erfurt flyttade munken Martin som småningom blev doktor till Svarta klostret i Wittenberg 1511 (som sedan blev Kätthe och Martins hem från 1525). Olika kloster var alltså hans hem under ungefär tjugo år. Luthers senare förhållningssätt till sina år i kloster är delat. Han kunde vara ytterst kritisk mot "rabblandet" och "munkarnas ylande för vägarna" (tideböerna) i klostret, samtidigt som hans disciplinerade bönevanor genom hela livet säkert var något han lärt sig (den långa vägen) som munk. I form av ett brev till vännen barberaren **Peter Beskendorf** 1535 lägger femtioåringen Luther ganska personligt ut hur han ber:

¹ **Roland Bainton** i lutherbiografin *Here I Stand: A Life of Martin Luther* (1950), s. 11. "Från början till slut var den enda säkra vägen att gripa all hjälp som Kyrkan erbjöd: sakrament, pilgrimsvandringar, avlat, helgonens förböner. Men den var dårlig som litade endast till de himmelska förebedjarnas goda tjänster utan att ha gjort något för att försäkra sig om deras välvilja! Och vad kunde var bättre än att gå i kloster?"

² St. Louisutgåvan X, 1394—1415, *Eine einfältige Weise zu beten. Hur man ska be: Luthers brev till barberarmästaren Peter Beskendorf*,

”Först, när jag känner att jag blivit kall och ovillig till att be på grund av andra sysslor och tankar – köttet och djävulen försöker ju hela tiden motarbeta och hindra bönen – då tar jag min Psaltare och springer in i kammaren, eller om det är den dagen och tidpunkten, till kyrkan tillsammans med andra, och börjar läsa högt för mig själv buden och trosbekännelsen – alldeles som barnen gör – och om jag har tid, några ord av Kristus, Paulus, eller någon psalm. Därför är det bra att låta bönen vara det första man gör tidigt om morgonen, och på kvällen det sista, och akta sig noga för sådana bedrägliga tankar: vänta lite, jag ska be om en timme, först måste jag göra undan det och det. Med sådana tankar kommer man bort från bönen in i sysslorna som fångar en så att det inte blir någon bön den dagen.” ---

”När nu hjärtat har blivit uppvärmt och kommit till sig själv genom de högt lästa orden, så böj knä eller stå med händerna knäppta och blicken mot himlen och säg eller tänk så kortfattat du kan: ’Himmelske Far, käre Gud, jag är en ovärdig fattig syndare, inte värd att lyfta mina ögon och händer till Dig eller be, men eftersom Du har befallt oss alla att be och dessutom lovat att höra oss, och därtill har lärt oss både orden och sättet genom Din käre Son, vår Herre Jesus Kristus, så kommer jag på Din befallning i lydnad mot Dig, och litar på Ditt nådiga löfte och i min Herres, Jesu Kristi namn, och ber med alla heliga kristna på jorden, så som Han har befallt mig:

med inledning och kommentar av **Tomas Appelqvist**. (Skellefteå: Artos, 2010)

Fader vår, som är i himmelen ... (hela bönen, ord för ord).

Upprepa efter det en del av bönen, så mycket som du vill.

Första bönen [man räknar traditionellt sju delböner i Fader vår]: **Helgat vare Ditt namn.** Säg: 'Ja, helga Ditt namn, Herre Gud, käre Far, både i oss själva och i hela världen. Förstör och förinta alla avskyvärdheter, avguder och irrlära från turkarna, påven och alla falska lärare och sekterister, som använder Ditt namn på ett falskt sätt, och skamligt missbrukar och hädar, när de säger att det är Ditt ord och kyrkans bud, fastän det är djävulens lögn och bedrägeri, som med sken av Ditt namn förför så många fattiga själar i hela världen, och därtill dödar, utgjuter oskyldigt blod och förföljer, och tror att de därmed utför en gudstjänst.

Käre Herre Gud, omvänd och ingrip mot detta. Omvänd dem som ännu ska omvändas, så att de tillsammans med oss, och vi med dem, helgar och prisar Ditt namn både med rätt, ren lära och ett gott, heligt liv. Men ingrip mot dem som inte vill omvända sig, så att de måste upphöra med att missbruka, häda och vanära Ditt namn, och vilseleda stackars människor. Amen."

Luther fortsätter med att ge "exempelböner" till var och en av delbönerna i Fader vår, på samma linjer som till Första bönen ovan. Om "Amen" skriver han:

"Lägg till sist märke till att du måste säga Amen på allt sätt starkt och inte tvivla på att Gud säkert lyssnar på dig i nåd och säger Ja till din bön. Tänk att du inte böjer knä eller står där ensam, utan att hela kristenheten eller alla

fromma kristna är hos dig, och du tillsammans med dem, i samstämmig, samfälld bön som Gud inte kan förakta. Och gå inte från bönen om du inte sagt eller tänkt 'Bra, denna bön har Gud hört, det vet jag visst och säkert, det vill säga, Amen.'"

Han understryker att det han skriver utgående från Fader vår, är just exempel, och att vi ska be om sådant som är aktuellt i den situation vi befinner oss i:

"Du ska också veta att jag inte vill ha alla de här orden med i bönen: det skulle till sist ändå bli ett pladder och snack lästa enligt bokstaven ur boken, som rosenkransen (radbanden) hos lekfolket eller prästernas och munkarnas böner. Min avsikt är att hjärtat stimuleras och undervisas om hurudana tankar det kan finna i Fader vår. Men när hjärtat en gång är uppvärmt och villigt till bön kan det mycket väl uttrycka sådana tankar med helt andra eller fler eller färre ord. Jag binder inte mig själv heller vid de orden eller stavelserna, utan säger så idag, i morgon så, allt efter värme och vilja. Jag håller mig ändå så noga jag kan till samma tanke och innebörd. Men det händer ofta att jag vid en del av bönen får så rika tankar som för så långt att jag låter de andra sex delbönerna vänta. Och när sådana rika goda tankar kommer ska man låta de andra delarna fara och ge utrymme åt de tankarna och stilla lyssna och för allt i världen inte hindra dem – för där predikar Den Helige Ande själv. Och ett ord av Hans predikan är långt, långt bättre än tusen av våra böner. Jag har ofta lärt mig mer av en bön än vad jag kunnat få av mycket läsande och skrivande."

Fader vår är i centrum när det gäller att be, men Luther använder också De tio buden och Trosbekännelsen för meditation och bön (liksom han i början nämnde ord av Kristus eller Paulus, "om jag har tid").

"Om jag har tid och tillfälle före Fader vår så gör jag med De tio buden också så, att jag tar ett stycke i gången för att jag ska bli så fri som möjligt för bönen, och gör en fyra gånger virad krans: jag tar varje bud först som en undervisning – vilket det är i sig själv – och tänker efter vad vår Herre Gud med budet allvarligt kräver av mig; för det andra gör jag en tacksägelse av det; för det tredje en bikt; för det fjärde en bön.

Till exempel med följande tankar och ord:

Första budet **Du ska inte ha andra gudar.**

Först (undervisning): att Gud fordrar av mig och lär att ha en innerlig tillit till Honom i allt, och att Han på högsta allvar vill vara min Gud. Och att jag ska hålla Honom som min Gud, med risk att förlora den eviga frälsningen, och att mitt hjärta inte ska bygga och tro på något annat, vare sig rikedom, ära, vishet, makt, helighet, eller något skapat.

För det andra (tacksägelse): Jag tackar Honom för Hans omotiverade barmhärtighet när han som en far sänker sig ner till mig förlorade människa, och erbjuder sig själv åt mig oombedd, osökt och oförtjänt för att ta sig an mig och vara min tröst, skydd, hjälp och styrka i all nöd. Vi fattiga, blinda människor har sökt så många avgudar, och måste fortsätta söka, om inte Han lät sig höras så uppenbart och erbjöd sig med vårt mänskliga språk att

vilja vara vår Gud. Vem kan tacka Honom nog i all tid och evighet för det?

För det tredje (bikt): Jag biktar och bekänner min stora synd och otacksamhet då jag hela livet skamligt har föraktat en så skön lära och gåva, och gruvligt retat Honom till vrede med otaliga avguderier; det smärtar mig, och jag ber om nåd.

För det fjärde (bön): 'Min Gud och Herre, hjälp mig genom Din nåd att jag dag för dag bättre kunde lära mig och förstå detta Ditt bud och att följa det i förtroende av hjärtat. Ja, bevara mitt hjärta så att jag inte längre är så glömsk och otacksam, inte söker andra gudar eller tröst på jorden eller i något skapat, utan rent och fint förblir endast hos Dig, min ende Gud. Amen.'

Sedan om jag har tid, andra budet, och så vidare, enligt den fyrfaldiga kransen." ---

"Den som ännu har tid, eller annars känner sig villig, kan göra på samma sätt med Trosbekännelsen, och göra en fyrfaldig krans av den. Trosbekännelsen har tre huvudstycken eller artiklar enligt de tre personerna i Guds Majestät, som den också är indelad i Katekesen.

Första artikeln, om skapelsen.

Jag tror på Gud Fadern, den allsmäktige, himmels och jordens Skapare.

Här går ett stort ljus upp i ditt hjärta, om du vill ha det, som lär dig med några ord det som inte alla tungor och många böcker kan utlägga eller beskriva, nämligen vad du är, varifrån du kommer, varifrån himmel och jord

kommer. Du är Guds skapelse, alster, skapade varelse och verk: det vill säga, av dig själv är du ingenting, kan ingenting, vet ingenting, mäktar ingenting. Vad var du för tusen år sedan? Vad var himmel och jord för sextusen år sedan? ... Men det du är, vet, kan, förmår, det är Guds skapelse – vilket du här bekänner med din mun. Det betyder att du ingenting har att skryta med inför Gud, utom att du ingenting är, och Han din Skapare och kan förintä dig när som helst. Om det ljuset vet förnuftet ingenting. Många höga personer har försökt forska ut vad himmel och jord, människa och varelser är, utan att komma på det. Trosbekännelsen säger: Gud har skapat allt av intet. Här är själarnas lustgård, att vandra bland Guds verk. Men det skulle föra för långt att skriva om det här.

För det andra ska man tacka här, för att vi genom Guds godhet har skapats av intet, och uppehålls varje dag av intet, en skön skapelse med kropp och själ, förnuft, fem sinnen, och så vidare, satta över jorden, fiskarna, fåglarna och djuren. (1 Mos 1—3)

För det tredje ska man bikta och klaga över vår otro och otacksamhet, att vi inte har tagit det till hjärtat, trott, begrundat och erkänt det, värre än de oförnuftiga djuren.

För det fjärde ska vi be om en rätt, viss tro, så att vi alltid uppriktigt tror och håller vår käre Gud för vår Skapare, enligt denna artikel.”

Luther avslutar kort med det andra och tredje huvudstycket i Trosbekännelsen, rätt lika förklaringarna i Lilla katekesen.

Luther följer samma teologiska linjer under de tre decennier han skrev, från predikningar och brev till teologiska debattskrifter (ungefär 1516—1546). Teologin som kommer fram i ovanstående undervisning om bönen är lätt att känna igen till exempel i Lilla katekesens koncentrerade förklaringar eller Stora katekesens längre förklaringar.

Vi mötte här en mer personlig Luther som berättar om hur lätt bönen hamnar under ”andra saker” och hur hjärtat ofta är ”kallt” och ovilligt (*”unlustig”*) att be. Luthers råd är ”värma upp” hjärtat med Bibelord, först och främst Fader vår, sedan Buden och Trosbekännelsen – lästa högt, ”som barnen”. Sedan visar han på ett systematiskt sätt att meditera och be över delbönerna i Fader vår (och buden, artiklarna, ”om du har tid”), ”den fyrfaldiga kransen”: lära, tacksägelse, bikt och bön. När han säger att Den Helige Ande kan predika i bönen meditationen får vi minnas att den alltid börjar med lästa välkända bibelord (Fader vår, Jesus ord, Paulus, Psaltaren), ”jag håller mig alltid till samma ord”.

Reflektioner över bönen Fader vår

Av Tord Carlström

Nåd vare med eder och frid ifrån Gud, vår Fader och Herren Jesus Kristus!

Luther säger att bönen Fader Vår är den mest missbrukade bönen av alla. Jag antar att han tänker på den katolska seden med radband där man för varje kula i bandet rabblar Fader vår och Ave Maria. Det som gör den till ett missbruk är det slentrianmässiga rabblandet som också kan ske i den lutherska kyrkans sammanhang.

I den inledande fridshälsningen nämnde jag **"Gud, vår Fader"**. Vad betyder det?

I den apostoliska trosbekännelsen säger vi: "Jag tror på **Gud Fader**, den allsmäktige, himmelens och jordens

skapare." Vi säger alltså att Gud är vår Fader i den meningen att Han är vår Skapare, på samma sätt som en pappa är upphovsmannen till sin son. Det finns alltså ett släktskapsförhållande mellan Gud och oss, ett fadersförhållande. Jordiska fäder kan ha olika förhållanden till sina barn; mer eller mindre kärleksfulla. Så är det inte med den himmelske Faderns förhållande till oss sina barn; Han älskar oss! I barnabönen läser vi: *"Lyckan kommer, lyckan går, du **förbliver** Fader Vår."* Det betyder att oberoende av hur livet gestaltar sig för oss så har vi en himmelsk Fader som älskar oss och inte lämnar oss i sticket, under inga omständigheter! Det är verkligheten, oberoende av vad vi kan tänkas erfara och känna! Det är en sak vi bör låta sjunka in i vårt medvetande. Tänk på Job, hur det gick för honom. Trots de fruktansvärda prövningar han fick erfara i sitt liv, där det minsann såg ut som

om Gud övergivit och glömt honom, fick han till slut erfara den enorma välsignelse som Gud skänkte honom. Varför? Givetvis av kärlek till honom, sin skapelse.

Den kristna läran (KL): *"Ordet 'Fader' uppmuntrar oss att be tryggt utan fruktan och tvivel".*

"Som är i himmelen."

Var är himlen? Eftersom vi kallar atmosfären runt oss för himmel tänker vi oss att himlen är uppåt, medan dödsriket och helvetet är nedåt. Vi bekänner om Jesus att Han "nedsteg till dödsriket" och "uppför till himlarna". Men, har vi tänkt på att det att vi lever beror på att Gud ger och uppehåller livet i oss. Det betyder att Hans kraft genomsyrrar oss nu och att Han därför är närvarande, hos oss. Samtidigt sitter Han på sin tron i himlen och Jesus vid Hans sida. Himlen kan alltså vara en för oss osynlig dimension av tillvaron. Tänk på

situationen då kungen av Aram hade omringat staden Dotan där profeten Elisa fanns. Mängder av hästar och vagnar hade omringat staden och stadsborna var förskräckta. Elisas tjänare sade: **"Min herre, vad skall vi ta oss till?"** Elisa svarade: **"Var inte rädd! De som är med oss är fler än de som är med dem."** Och Elisha bad: **"Herre, öppna hans ögon så att han ser."** Då öppnade Herren tjänarens ögon, och han fick se att berget var fullt av hästar och vagnar av eld runt omkring Elisha."

Vår värld består av två beståndsdelar eller sfärer, en synlig och en osynlig (Kol. 1: 15, 16): **"Sonen är den osynlige Gudens avbild, förstfödd före allt skapat, för i honom skapades allt i himlen och på jorden: synligt och osynligt,"**

"Helgat varde ditt namn."

KL: "Därför att Guds namn är vår största skatt, ber vi för det första om Guds hjälp till att hans namn skulle hållas heligt."

Det är bedrövligt att höra hur ofta Guds namn missbrukas i människors vardagliga språkbruk. Det är inte skurkar och odågor som missbrukar namnet utan vanligt "hyggligt" folk. Jag har hört till dem i min ungdom. Det var först när jag började studera teologi som jag var tvungen att vara observant på mitt ordval. Så småningom blev jag av med ovanan. Folk tänker inte på vad de säger, vad det betyder att de missbrukar Herrens namn. Det andra budet är tydligt: **"Du skall inte missbruka HERRENS din Guds namn, ty HERREN skall inte låta den bli ostraffad, som missbrukar hans namn."** Luther: *"Vi skall frukta och älska Gud, så att vi inte förbannar eller svär vid hans namn eller använder det till trolldom, lögn eller bedrägeri,*

utan åkallar det i all nöd, ber, tackar och lovar."

KL: "Guds namn får inte uttalas utan eftertanke eller i onödan".

Man brukar säga till om barn lärt sig fula ord, vi borde säga till åt människor som i vårt sällskap använder Guds namn fel.

KL: Guds namn helgas "När Guds ord läres rent och klart, och när vi som Guds barn lever heligt efter det." Det vanäras om man "lär eller lever anorlunda, än vad Guds ord lär. Bevara oss däriifrån, himmelske Fader."

"Tillkomme ditt rike."

Med "Guds rike" kan förstås två saker: dels Kristi kyrka här i tiden, dels himmelriket, det eviga livet. Det vi ber om i denna bön beträffande Kristi kyrka är att den skulle uppbyggas till sitt maximum. Det betyder att så många människor som möjligt av denna värld, som Kristus försonat, skulle komma till tro på honom. Han har ju försonat hela

världen, men alla vill ju inte tro på Honom. Förutsättningen för att människor skall komma till tro och därmed ingå i detta Guds rike är ju att de får höra evangelium. Därför är denna bön en bön om mission och evangelisation. Människor måste få höra om att det finns en evighet med två olika innehåll; evigt liv och evig död. Att vara medlem i Guds rike genom tron på Jesus är att äga evigt liv. Alternativet är att inte tro på Honom och därmed stå utanför riket i evig död. Här finns anknytning till både första och andra budet.

Att vi ber att himmelriket skall komma är att be att den himmelska härligheten och lyckan snart skulle bli en verklighet. Vi ser fram emot den dag då vi är befriade från allt det som här i tiden besvärar och förtrycker oss. Den yttersta dagen kommer när den sista av dem i världen som kommer till tro har gjort det. **"Och detta evangelium om**

riket ska förkunnas i hela världen till ett vittnesbörd för alla folk. Sedan ska slutet komma" (Matt.24: 14).

"Ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden."

Det är självklart att Guds vilja sker i himlen. Men här ber vi att den i allt större utsträckning skulle ske även hos oss och styra vårt leverne här i tiden så att vi blir bevarade i tron livet ut. Guds vilja är ju uttryckt på många sätt i Guds Ord: t.ex. 1 Tim. 2: 3, 4: **"Gud, vår Frälsare, vill att alla människor ska bli frälsta och komma till insikt om sanningen."** Och Joh. 6:40: **"Ja, detta är min Fars vilja: att var och en som ser Sonen och tror på honom ska ha evigt liv, och jag ska låta honom uppstå på den yttersta dagen."** Vi ber alltså att denna Faderns vilja skulle uppfyllas på oss. Då vi vet att Guds vilja omfattar hela världen och världsförloppet samt den enskilda människans liv,

kan vi vara trygga i det som sker i världen. Vi har ju facit på hand genom tex Uppenbarelsebokens och Jesu beskrivning av den yttersta tiden som en ytterst svår tid, men har samtidigt också löftet om Jesu närvaro och därmed Hans kraft och stöd i allt som kan övergå oss. Vår bästa tid ligger framför oss!

***"Vårt dagliga bröd
giv oss i dag."***

Luther utvidgar begreppet "bröd" till att gälla allt som har med det dagliga livet och dess uppehälle att göra. Han nämner mat, dryck, kläder, skor, hus, hem, åker, boskap, pengar, ägodelar. Dessutom en from make eller maka, fromma barn, medarbetare och överordnade. Dessutom god väderlek, fred, hälsa, ordning, hederlighet, goda vänner och grannar etc. Att be eller sjunga till bords är en sed som tyvärr har nästan helt försvunnit. Man uppfattar inte att det dagliga brödet är Guds förtjänst men tror att

människan på egen hand sköter det. Om man ser på världen i stort kan man se att där bönen om dagligt bröd beds, dvs i den kristna delen, där finns det överflöd på "bröd". Att undervisning i kristen tro undervärderas i länder med korsets tecken i nationsflaggan kan komma att ha förödande konsekvenser. Redan ser vi det i form av laglöshetens utbredande.

KL: *"Kristus lär oss också att vi inte får stå efter sådant bröd som inte tillhör oss och att komma ihåg de medmänniskor som är i nöd."*

"Och förlåt oss våra skulder, såsom också vi förlåter dem oss skyldiga äro."

Här är den för mig personligen viktigaste bönen, om syndernas förlåtelse. 1 Joh. 1: 9: **"Om vi bekänner våra synder, är han trofast och rättfärdig så att han förlåter oss våra synder och renar oss från all orättfärdighet."** Vårt mänskliga problem sedan Adams och Evas fall är

den i vårt väsen inbyggda benägenheten till synd. Vi kan inte låta bli att synda! Inte ens tron på Kristus har borttagit förmågan att synda. Därför är denna bön så viktig. På samma sätt som vi behöver dagligt bröd för vår kropp behöver vi dagligen syndernas förlåtelse för vår själ. Att förneka att vi syndar är självbedrägeri, att bekänna den är att förflytta sig inom nådens område. Nåden innebär att Gud i Kristus försonade världen med sig själv. Vi är alltså delaktiga av försoningen. Tron på Kristus innebär att vår synd inte tillräknas oss eftersom den redan har tillräknats Kristus, som tagit den, burit den och försonat den. Självkännedom beträffande synden, och tron på Kristus som Frälsaren från all synd, borde göra oss välvilligt stämda gentemot medmänskors som försyndat sig mot oss. Så att vi i vår tur skulle förlåta dem. Man skulle tycka att det är självklart, men det

oaktat blir vi här påmind om det.

"Och inled oss icke i frestelse."

Se artikeln om Luthers tankar om frestelse på s. 19-24.

"Utan fräls oss ifrån ondo."

KL: *"Vi ber att vår Fader i himlen skall frälsa oss från allt ont både till kropp och själ, egenhet, heder och ära och att han slutligen, när vår sista stund kommer, skall ge oss ett saligt slut på detta liv och av nåd ta oss från denna jämmerdal till sig i himlen."*

Vi ser hur laglösheten ökar i vår värld, hur krig och naturkatastrofer ökar i mängd och omfattning. Vi vet att svåra tider väntar, inte minst för de troende kristna, men vi ber att få bli förskonade från det onda som sker i världen. Vi ser hur sjukdomar och farso-ter utbreder sig och drabbar många. Att bli frälst ifrån ondo innebär inte att bli befriad från det, men att om det träffar oss, vi kan uthärda det

och besegra det i betydelsen vinna slutsegern, det eviga livet. Med det i sikte kan vi instämma i de tillagda slutor- den:

Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.

Det är inte Jesus som sagt dessa ord utan de är tillagda Fader vår som en vår bekän- nelse till Gud Fader såsom den som har all makt och trots det ondas existens rege- rar och för sitt härlighetsrike till seger med en evig salighet som följd för alla Hans barn. Sådan är den himmelske Fa- dern! Vår Fader!

Årsmöteskallelse

18.6.2023

Medlemmarna i före-
ningen **Lutherläsarna**
r.f. kallas härmed till års-
möte **söndagen 18 juni**
2023 kl. 15 i Nybond

(**Kristian Norrback**),
Bodvägen 18, Skaftung
(tag av till vänster vid
Bodvägen 11, vid boden).

Tillfället börjar med all-
män predikan och serve-
ring, varefter själva års-
mötet tar vid. Stadgeen-
liga ärenden behandlas (§
13).

Välkomna!

Möjlighet att köpa lut-
hersk litteratur (Boklå-
dan).

Den som önskar delta i
årsmötet över internet,
Zoom, kontaktar ordfö-
rande Kristian Norrback
eller sekreterare **Jan-Erik**
Back för uppgifter som
behövs för anslutning
(kontaktuppgifter på
bakpärmen).

Lutherläsarnas styrelse

Luthers tankar om
Inled oss inte i frestelse

Fader vår³

Och när ni ber ska ni inte vara som hycklarna, som älskar att stå och be i synagogorna och i gathörnen för att synas inför människor. Jag säger er sanningen: De har fått ut sin lön. Nej, när du ber, gå in i din kammare och stäng din dörr och be till din Far som är i det fördolda. Då ska din Far, som ser i det fördolda, belöna dig. Och när ni ber ska ni inte rabbla tomma ord som hedningarna. De tänker att de ska bli bönhörda för sina många ords skull. Var inte som de, för er Far vet vad ni behöver innan ni ber honom om det. Så ska ni be: Vår Far i himlen, låt ditt namn bli helgat. Låt ditt rike komma. Låt din vilja ske, på jorden som i himlen. Ge oss i dag vårt dagliga bröd. Och förlåt oss våra skulder, så som vi förlåter dem som står i skuld till oss. Och för oss inte in i frestelse, utan fräls oss från det onda.

– Matt. 6:5-13 –

Jämför med den gamla översättningen: *Fader vår som är i himmelen, helgat varde ditt namn. Tillkomme ditt rike. Ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden. Vårt dagliga bröd giv oss i dag. Och förlåt oss våra skulder, så som vi*

³ Sammanställt och översatt av *Tord Carlström* från *What Luther says*, Concordia Publishing House, 1959, s. 1 343-1 352.

förlåta dem oss skyldiga äro och inled oss icke i frestelse utan fräls oss ifrån ondo.

Uttrycket: "inled oss" eller "för oss inte in i frestelse" har berett problem för hur det skall förstås. Jakob säger tydligt: **"Ingen som blir frestad ska säga: 'Det är Gud som frestar mig.' Gud frestas inte av det onda och frestar inte heller någon. Var och en som frestas dras och lockas av sitt eget begär"** (1:13,14).

Luther har i sin utläggning av Fader vår givit en god beskrivning, se *Lutherläsaren* 29 s. 71-75. Här följer ett sammandrag av hans tankar över ämnet i andra utläggningar:

- **Det är omöjligt att undvika frestelser.** Ingen undgår dem, särskilt inte den som är kristen. Som en av de gamla fäderna uttryckte det: "Du kan inte hindra fåglarna från att flyga över ditt huvud, men du kan säkert hindra dem från att bygga bo i ditt hår." Augustinus säger att genom bön och åkallan av gudomlig hjälp kan vi dock försvara oss och förhindra att de blir övermäktiga.

- **Alla tidsåldrar har sina älsklingssynder.** Unga män frestas av flickor, trettioåringar av guld, fyrtioåringar av heder och ära, de som är sextio tänker "om jag bara vore from nu!" Alla erfar frestelser, men av olika styrka, somliga erfar flera och starkare frestelser än andra. De yngre frestas av köttet, medelålders och de äldre av världen, medan andra, som de kristna, som har att göra med andliga ting, frestas av djävulen. Men om denna känsla är mot vår vilja och vi gärna vill bli av med den, så skadar den ingen. Men att samtycka till den är att ge den tyglarna och inte motstå den och be mot den.

Olika slags frestelser:

- **Självförtroende** kan vara en god sak i det naturliga livet men inte i andliga ting, då det eggas till att synda mot lagens första tavla genom förmätenhet och stolthet. Det är att förtrösta på sin egna förmåga, högmod, en hög uppfattning om sin rättfärdighet och vishet. Abraham, Mose, Aron och David fick kämpa med det.

- **Förtvivlan och vemod** är motsatta frestelser till självförtroende. Tvivel på att Gud är dig nådig då du så ofta igen har gjort den eller den synden. Du tycker att Gud övergivit dig. Avsaknaden av pengar kan vara en bidragande orsak, eller en förgäves strävan efter att uppnå hedersbetygelser.

- **Frestelsen att ifrågasätta Guds vägar.** Det är att argumentera med Gud varför Han gör så eller så. Guds gärningar är ofattbara! Det finns inte heller något annat sätt att undgå den än att vända våra ögon och tankar bort från saken och inte tillåta frågan. Gud säger: "var tålmodig i nuet, bekymra dig inte för framtiden; ty jag är din Skapare. Jag gör och kontrollerar allt enligt min vilja!"

Djävulens tillvägagångssätt:

När han inte kan besegra ett hjärta med lidande och olycka, försöker han med uthållighet så att det behövliga tålamodet blir för stort och långt så att det verkar som om frestelsen aldrig tar slut. Det är hans avsikt att uppmjuka och trötta ut en människa och ta bort hennes mod och hopp om att lyckas stå emot. Då finns det endast ett hopp; vi måste hålla oss till det enda föremål i vilket Gud uppenbarar sig själv och sitt sinne gentemot oss, Kristus. Han som frestades i vårt kött, är den bästa försvararen inför Gud i alla frestelser. Inga

patentmediciner hjälper. Ingen doktor kan hela andliga svagheter inte heller finns det någonting annat, som passar för att stöta tillbaka djävulens pilar och brinnande missiler än Ordet och bön.

Sege över frestelser

I varje frestelse skall du blunda med ögonen och följa Ordet. Genom frestelser och lidanden visar Gud styrkan och fördelen med Hans Ord. Gud överger oss inte utan är som en moder som på det mest älskliga sätt vårdar och bär oss. Gå ut ur dig själv och gå till Kristus som är Guds Lamm och offret för dina synder. I Honom har djävulen, synden och döden blivit korsfästa. Ett sätt att segra är att förakta de tankar som satan föreslår för han kan inte tåla att han blir bemött med förakt.

Vi borde lära oss att om Gud skulle låta oss komma i en allvarlig frestelse då skall vi inte följa våra egna idéer eller mänskliga råd, som leder oss än hit och dit, till oss själva eller till andra; utan vi skulle tänka att vi måste söka Kristus i det som är Hans Faders, det är vi skall endast hänga fast vid evangeliets ord, som tydligt visar och avslöjar Kristus för oss. Felet är inte hos Kristus och Hans nåd. Han varken är eller blir någonsin förlorad; Han låter sig alltid finnas. Felet ligger hos dig när du inte söker Honom där Han låter sig finnas, för du dömer utgående från dina känslor och försöker fatta Honom med dina tankar. Du måste komma till den plats där varken du eller någon annan människa, utan Gud, har makten, nämligen där Hans Ord är. Där finner du Honom, och du skall höra och se att varken vrede eller missnöje finns, så som du fruktar och darrande uppfattar, utan endast nåd och äkta kärlek gentemot dig.

Du skall gå bort ifrån dig själv och all mänsklig tröst, du skall anförtro dig till Ordet. Om du föraktar eller struntar i en skällande hund som du passerar, så kommer den att inte endast låta bli att bita dig utan även sluta skälla. Så borde vi förakta frestelserna. Gud älskar och hatar frestelser. Han älskar dem när de framkallar vår bön och förtröstan till Honom; Han hatar dem när vi förtvivlar på grund av dem. Om du mår bra, sjung och prisa Gud. Om du mår illa, kalla på Gud och be (**"Får någon av er lida, ska han be. Är någon glad, ska han sjunga lovsång."** Jak. 5:13); ty **"Herren har sin glädje i dem som vördar honom, som hoppas på hans nåd"** (Ps. 147:11).

Med syftning på Pred. 3 säger Luther: "Det finns en tid för krig, en tid för fred; för dårskap, för visdom; för sorg, för glädje; för lidande och frestelse. Vårt liv är som vädret i april."

När det förefaller att Kristus har lämnat oss åt vårt öde och Han sover i båten och då känner vi av frestelsen till förtvivlan, då skall vi gå till Kristus och "väcka" Honom. Då stärks också tron och vi kan säga: "Ingen mänsklig kraft förmådde hjälpa, endast Gud och Hans kära Ord har gjort det." Varje frestelse är en möjlighet för oss att komma närmare Gud.

Luther om bönen Fader vår

"Jag suger fortfarande på Fader vår, De tio buden, Trosbekännelsen som ett dibarn," skriver Luther om sitt förhållande till kärnstyckena i katekesen. I fastan 1517, det vill säga före de 95 teserna som kom vid Allhelgona det året, föreläste Luther över Fader vår i Wittenberg. En studerande, **Johann Agricola (Schneider)**, antecknade, redigerade, och lät trycka texten i början av 1518, utan Luthers vetskap. Flera tryck följde. Luther var inte nöjd med Agricolas företag och gick själv igenom texten i slutet av 1518, och den trycktes 1519 med titeln Martin Luther: *En utläggning av Herrens bön för det enkla lekfolket*. Den är på tyska och riktar sig uttryckligen till "lekfolket". Den senare texten som är längre än Agricolas version, översattes till svenska 2000 av pastor **Tord Carlström**, och gavs ut om Lutherläsaren nummer 29 (88 sidor). Exemplar av *En utläggning av Herrens bön/Fader vår/Lutherläsaren 29* kan beställas gratis av **Kristian Norrback** (kontaktuppgifter på bakpärmen). Också andra nummer (1—102) kan beställas.

Att tolka Skriften

Av Boris Sandberg

Under min gymnasietid upplevde jag kallelsen att bli präst. Kanske tanken funnits där redan tidigare, men jag var också intresserad av psykologi, teknik och vetenskap. Också som psykolog kan man hjälpa människor, tänkte jag. Jag sökte alltså in till psykologin i Åbo, men kom inte in. Okey, jag tar biämnena först. Andra försöket misslyckades också, så jag sökte då in till teologiska fakulteten och kom in. Nu kände jag det på samma sätt som Jona i Nineve. Nu var jag inte längre på flykt undan Guds kallelse. Men hur skulle kallelsen förverkligas? Hur skulle framtiden komma att se ut?

Jag kom till Teologiska fakulteten från en evangelisk bakgrund. Hur skulle den gå ihop med den teologi som man undervisade i vid fakulteten. Professorn tröstade med att undervisningen vid fakulteten inte har något med tron att göra, varpå studenten genmålde: "Hur kan det då komma sig att jag börjat tvivla?" Ja, säg det go'a professorerna.

I ärlighetens namn ska det sägas att vid fakulteten fanns också lärare man kunde lita på. I praktiken blev det att man

höll tron för sig och undervisningen för sig. År 1973 blev jag så prästvigd – för 50 år sedan.

Livet i församlingarna var lugnt, men i andra sammanhang diskuterades Bibeln och Bekännelsen. En bok som ivrigt diskuterades var biskop John Vikströms herdebrev *Tro i kris* som kom ut 1972. En del kallade den *Tro i kras*. Den hade gett extra skjuts åt liberalteologin. De närmaste åren fram till 1986 hade man diskuterat frågan om ämbetet. Kyrkomötet måste rösta tre-fyra gånger innan det öppnades för kvinnor. Hur var det med den teologiska argumentationen? Som exeget fattade jag inte hur man kunde komma till det resultatet baserat på Guds Ord. Om man använde sig av de tolkningsprinciper som hermeneutiken kommit fram till skulle man inte kunna komma fram till ett sådant beslut. Men samhället hade ändrats. Tidsandan var en annan.

Bibelfrågan

De hermeneutiska principerna är tidlösa och kan användas på all slags litteratur. Jag ska därför nämna några principer här för att uppfriska minnet.

Huruvida Bibeln är Guds ord eller inte är den avgörande frågan, den s.k. bibelfrågan. Frågor som ställdes var bl.a.: Vilken bibelsyn har du? Hur ser du på Bibeln? Är det människors ord eller Guds ord? Är det en beskrivning av de första kristnas subjektiva erfarenheter av tron eller är det Guds objektiva uppenbarade vilja?

Hur man tolkar Skriften och dess enskilda utsagor bestäms till stor del av hur man ser på Bibeln – vilken ”förutfattad mening” eller ”fördom” eller förförståelse man har. Om Bibeln inte är Guds ord så är det inte bindande i något annat avseende än bara när det harmonierar med förnuftet och dess

slutsatser för just den tiden. Om Bibeln är Guds ord så är det bindande för den tid som Ordet självt anger – antingen bundet vid en viss tid eller tidlöst.

En medelväg, som vissa valt att gå, är att hålla med om att Bibeln är Guds ord – men som Guds ord till den tidens människor i den kultur de då levde i. De, som levde då, måste rätta sig efter det. För oss utgör det endast en källa till kunskap för hur man då såg på saken och kan eventuellt vara till inspiration för vår tid. Med en sådan syn blir slutsatsen ändå ungefär den samma som när man med sitt förnuft menar sig kunna bestämma vad som gäller för vår tid för att kunna göra sina egna tillämpningar. Det låter bara mera fromt, men det är mycket bedrägligare. Många har låtit sig förledas av en sådan syn.

Bibelns eget vittnesbörd om sig själv

Predikan som textutläggning eller bibelförklaring har sin grund i synen på Bibeln. Eftersom Bibeln är norm för lära och liv så bör predikan framhålla vad Bibeln (Guds Ord) säger. Jag tar ett speciellt exempel: Kan döpta barn tro? Jesus säger: **”Men den som förleder en av dessa små som tror på mig, för honom hade det varit bättre att få en kvarnsten hängd om halsen och bli sänkt i havets djup”** (Matt. 18:6). Kan jag förklara det? Nej, men jag förstår vad som sägs. De små kan tro och tror på Jesus. Hur deras tro är vet jag inte, men Gud vet det. Ibland hör man folk säga: ”Jag har min barnatro kvar.” Ordet ”barnatro” kan betyda vad som helst – en sak för en, en annan sak för en annan. Man borde precisera vad man menar med barnatro.

I vår tid är det vanligt att man i predikan försöker anknyta till människors vardagliga erfarenheter varvid texten som

Guds ord behandlas som mänskors erfarenheter. Man strävar till att möta åhörarna på deras egen plan. På Marie bebådelsedag t.ex. predikar man över moderskapet i stället för att förklara vad den texten har för andlig betydelse för oss.

Delegerad auktoritet

Om man omfattar en relativistisk syn på Bibeln så innebär det att man inte tagit Bibelns eget vittnesbörd på allvar. Låt oss bara nämna ett bibelställe som är avgörande för vår syn på hela Nya Testamentet. Jesus säger till apostlarna i Luk 10:16: **"Den som lyssnar till er lyssnar till mig, och den som förkastar er förkastar mig. Och den som förkastar mig, han förkastar honom som har sänt mig."** Uttalandet torde inte vara svårt att förstå – men svårt att acceptera.

Ser vi sedan på Johannes evangelium och Johannes undervisning om den helige Ande så förstår vi Jesu ord. Anden lärde apostlarna och påminde dem om allt det som Jesus undervisat. Anden förde dem fram till hela sanningen. Joh. 14:26, 16:13. Av Bibelns vittnesbörd förstår vi, att också Paulus var kallad av Jesus till att vara hans apostel med samma myndighet som de andra.

Vad menade författaren?

Vad ville författaren säga? Det här är den avgörande frågan. Jag känner inte till något annat sammanhang där man med avsikt förvränger det som någon annan sagt än när man gör det av illvilja. Oftast när det blir konflikt har man gett ett ord en annan innebörd än "författaren" hade avsett. (Jmf. insändare i dagstidningar.) Låt författaren själv avgöra vad han eller hon vill säga!

När vi strävar efter att försöka förstå vad det betyder för oss idag, så bör vi hålla i minnet en regel, som säger, att en biblisk text aldrig kan betyda vad den aldrig betytt. Om texten betydde en sak för författaren, så måste man utgå ifrån att den är avsedd att uppfattas på samma sätt av läsarna oberoende av tid. Men kan inte texten ha en s.k. djupare innebörd? Med tanke på profetior kan detta vara möjligt, men den ursprungliga betydelsen kvarstår.

Är befallningen tidsbegränsad enligt Skriften själv?

Hur vet man vad som är tidlöst och tidsbundet? Texten och dess sammanhang säger det. Det som Guds eget ord säger, att gäller endast för en viss tid, gäller för den tid som anges. Å ena sidan: det som inte begränsas på något sätt av Guds ord, det gäller alla folk i alla tider. Det är inte beroende av tid och kultur. Det tydligaste exemplet på det som var begränsat till en viss tid är offren i Gamla Testamentet. I Hebr. 8:13 säger han tydligt att det förra förbundet har tjänat ut sin tid. Därför fortsätter han i Hebr 10:8 och säger: **"Först säger han: 'Offer och gåvor, brännoffer och syndoffer begärde du inte och glädde dig inte', fast de bärs fram enligt lagen. Sedan säger han: 'Se, jag har kommit för att göra din vilja.' Så upphäver han det första för att fastställa det andra. Och i kraft av denna vilja är vi helgade genom att Jesu Kristi kropp blev offrad en gång för alla."**

På samma sätt avgör texten om befallningen är universell eller om den har begränsad adress.

Tecken kontra själva saken

Är det fråga om ett tillfälligt tecken eller symbol på en gudagiven ordning eller ordningen själv? Vi måste fråga: Är

det här en symbol för något eller är det själva saken? Tabernaklet i öknen hade sin tid fram till att templet byggdes i Jerusalem. Templet i Jerusalem i sin tur ersattes av den världsvida kyrkan som Jesus grundat. **"Eller vet ni inte att er kropp är ett tempel för den helige Ande som bor i er och som ni har fått av Gud?"** 1 Kor. 6:19. I och med att Jesus offrat sig en gång för alla behövdes inga fler offer och därmed inte heller mer något tempel med ett offeraltare, Hebr. 9 och 10.

Befallning eller beskrivning

Är detta något som är en befallning till oss eller är det bara en beskrivning eller skildring, eventuellt ett råd eller en uppmaning? Tydligaste exemplet är dop- och missionsbefallningen som alltså är en befallning (Matt 28:18-20). Apostlagärningarna åter innehåller beskrivningar av vad som hände utan att det framställs som en nödvändig upplevelse som alla borde erfara. Har befallningen en inbyggd förutsättning, som måste finnas där för att den skall kunna förbli aktuell? Om motiveringarna för ett påstående inte upphävs gäller också påståendet fortfarande. I 1 Tim 2:13-14 används två motiveringar. Den ena motiveringen lyder: **"... eftersom Adam skapades först och sedan Eva"**. Har den motiveringen förlorat sin giltighet på något sätt så att skapelseordningen upphävs?

Den andra motiveringen lyder: **"... det var inte Adam som blev bedragen, utan kvinnan blev bedragen och gjorde sig skyldig till överträdelse"**. Har detta historiska faktum upphävs på något sätt? Finns det något i dess omedelbara sammanhanget som skulle antyda det?

Framtiden

Nya generationer växer fram och vänjer sig vid de nya tolkningarna och deras uttryck. Därför är det viktigt att dessa frågor hålls levande. Vid varje ny ödesfråga har dessa tolkningsprinciper satts ur spel. Angående abort säger man, att fostret är en del av kvinnans kropp och inte en mänsklig individ. Kvinnliga präster försvaras med att alla ska ha samma rättigheter. Sitt kön bestämmer man utifrån hur man känner sig. Den s.k. translagen kommer att ha långtgående negativa följder. Äktenskapet betraktas redan bara som ett samlevnadssätt bland flera andra (som t.ex. samkönade par, sambopar, polyamori, m.m.) Även om kyrkan skulle komma på andra tankar så är trycket så starkt från samhällets sida att någon återgång från den inslagna vägen till den bibliska uppfattningen inte kommer att ske.

För vidare läsning: <http://www.logosmappen.net/uppbyggelse/bocker/posnej/6tidsbestamdhet.html>

Luthers kommentar över slutet av Genesis 11 och början av 12

ENLIGT LUTHER'S WORKS VOL. 2.

Översatt till svenska av *Tord Carlström*

31 Och Tera tog med sig sin son Abram och sin sonson Lot, Harans son, och sin sonhustru Saraj, som var hustru till hans son Abram. De drog tillsammans ut från det kaldeiska Ur för att bege sig till Kanaans land. Men när de kom till Haran bosatte de sig där. 32 Teras ålder blev tvåhundra fem år, och Tera dog i Haran.

Exempel från alla tider lär att sanningens Ord och de sanna uttrycken för gudsdyrkan föraktades av folk i gemen. När därför nya lärare uppstår, presenterar de sådant som kliar i öronen; och sant är det som Mose säger (5 Mos 29:19): "Fylleristen griper den törstige"⁴. Vrånga lärare är snabba till att undervisa, och folk i gemen är ivriga att lyssna. På det sättet förlorar man Ordet och rätta former för gudsdyrkan. Vederdöparna förkunnar den nya läran att barn inte skall döpas, då de inte kan ha tro, eftersom de är utan förstånd och inte förstår Ordet. Vanligt folk har inte hört någonting sådant av oss, så de tog emot denna idé med stort bifall. Sakramentarierna, Zwingli, Oecolampadius och deras likar påstår att när Kristus säger: "**Detta är min kropp**", Han inte menar att Han

⁴ Luthers text. I Folkbibeln: "... både vått och torrt, förgås."

med brödet eller under brödet ger sin kropp, utan att endast bröd blir mottaget och vin dricks, och att Kristi kropp inte tas emot och Hans blod inte blir drucket. Vanligt och okunnigt folk beundrar och följer dessa lärare. Men vi, som inte låter oss skiljas från Kristi Ord, betraktas som inte ett dugg bättre än papisterna.

Sådant är världens sätt: det föraktar Ordet och beundrar det som är nytt. Det var det som gjorde אור, *Ur*, om vilket Mose talar här, berömt och upphöjt över de andra städerna i Kaldeen, tack vare den nya gudskyrkan där.

Ordet כַּשְׁדִּימָה (*kasdim*) betyder Kaldeer. Men jag är av den åsikten att på basen av den nya gudskyrkan אור kallades "*ur chassidim*" som om man skulle kalla den helgonstaden. På samma sätt har människor kallat Rom för huvudkyrkan och huvud för alla andra kyrkor. Men Mose ändrar namnet till dess motsats, som om han skulle säga: "Ni är inte *chassidim* utan *kasdim*, inte helgon men Kaldeer." Profeterna gillar sådan lek med ord. På samma sätt kallar Mika (1:11) *Shaanan* för *Zaanan* och Hosea (10:5) *Bet-el* för *Bet-aven*.

Spåren efter denna avgudadyrkan syntes i långa tider bland perserna, som de historiska vittnesbörden om hedningarna visar. Ty den persiska kungen befallde att den heliga elden, som de historiska berättelserna betecknar med det förvrängda hebreiska ordet *Orimasda*, skulle bäras framför honom i en högtidlig procession på en häst utan ryttare. På samma sätt låter påven Kristi lekamen, som han kallar den, bäras framför honom på en häst utan ryttare, men en som är rikligt utsmyckad. Emellertid bedrar han sig själv och andra, ty det är inte Kristi lekamen utan vanligt bröd. Kristus ville inte att Hans kropp skulle vara närvarande när brödet bärs runt i en parad, men när det tas och äts i kyrkan i enlighet med Hans

instiftelse. Påven missbrukar den offentliga processionen till att understöda sitt fel beträffande den ena formen.

Så förblir ogudaktighet och vantro alltid de samma. Även om praxis och tecken, eller de yttre formerna för dyrkan förändras, förblir tendenserna och strävandena de samma. Idag använder inte påven sig av eld för tillbedjan; han har andra ogudaktiga strävanden och praxis. De är annorlunda till utseendet men de har samma ändamål. Så förblir kaldeernas אֵלִים till slutet som det var nästan från världens begynnelse. Ty människorna överger Ordet, förföljer tron, och sysselsätter sig under tiden med nya strävanden, som de inbillar sig vara den enda formen för sann dyrkan.

Judarna tänker att אֵלִים inte är namnet på en plats, utan att det var den eld i vilken de som fördömde Nimrods avgudadyrkan blev kastade, på samma sätt som de återger en sägen om Abraham och Haran. Men jag håller inte med deras åsikt. Jag tror att det är namnet på en plats dit man samlades överallt ifrån för den heligaste gudsdyrkan. På samma sätt blev Jerusalem, Betel, och Sikem berömda platser för gudsdyrkan, där Gud uppenbarade sig för fäderna genom olika handlingar.

12

1 Herren sade till Abram: "Gå ut från ditt land och din släkt och din fars hus och bege dig till det land som jag ska visa dig."

Detta är den tredje tidsåldern (som den kallas), i vilken den heliga Skrift inleder beskrivningen av kyrkan ur en ny stam. Hittills hade härkomstlinjen spårats från Adam, via många patriarker, ner till Noa, och därifrån ner till Abraham. Under den här tiden led kyrkan stor skada, ty

ogudaktigheten hade ökat så till den grad att även de heligas avkomlingar förrrade sig. Därför var det viktigt för Mose att visa hur Gud i denna stora fara åstadkom en nyfödelse av kyrkan, så att den inte skulle förfalla helt och sann religion bli helt utplånad.

Detta avsnitt förtjänar vår uppmärksamhet som ett utomordentligt exempel på nåd. Det skulle uppmuntra och övertyga oss om att Gud skall bevara kyrkan även i vår egen tid, när allting hotar religionen med undergång. Trots innehållets stora betydelse är de föregående redogörelserna mycket korta. I de som nu följer kommer den helige Ande emellertid att tala mera utförligt och diskutera allting mera detaljerat. Följaktligen ser det ut som om kyrkan till denna punkt ser ut som en älv som flyter fridsamt; men nu får den tillflöden och rusar iväg med en riktig flods brusande tills, genom Guds underbara välsignelse, den heliga nationen utbreder sig som en stor ocean och fyller världen med sitt namn. Det är synnerlige tacksamt och tröstefullt att lägga märke till kyrkans begynnelse och utbredning. Dessutom ser vi att även profeterna var förtjusta av dessa tankar, ty Jesaja hänvisar mer än en gång till denna underbara vägledning och tillväxt hos kyrkan.⁵

När Moses i det föregående beskrev Noa (Gen. 6:9), kallade han honom en rättfärdig och perfekt man i sitt släkte. Ingen sådan titel ges åt Abraham i detta avsnitt. Det är utan tvekan på grund av att, såsom Josua vittnar, Abraham och hans fader och bröder var avgudadyrkare och var rättfärdig, inte inför Gud, men inför Nimrod, vars dyrkan han imiterade (Josua 24:2). Därför säger Moses ingenting om Abrahams person och

⁵ Luther tänker på avsnitt som Jes. 60:3ff.

prisar ingenting hos honom. Ty avgudadyrkan måste förebrås och inte prisas. Men han prisar Guds barmhärtighet och prisar Honom för att Han inte lät denna avgudadyrkare förbli i avgudadyrkan längre utan kallade honom bort från de ogudaktigas kyrka till en annan plats.

Denna kallelse är stor och prisvärd, och Jesaja prisar den i 41:2: **"Vem har i öster uppväckt honom som möts av rättfärdighet?"** Vem kallade honom som han skulle lära rättfärdighet vart än han gick? (Ty det hebreiska sättet att säga detta ligger i ordet לרגלו, *leraglo*) Och hebreerbrevet säger (11:8-9): **"I tron lydde Abraham när han blev kallad att dra ut till ett land som han skulle få i arv, och han gav sig i väg utan att veta vart han skulle komma. I tron levde han i löfteslandet som i ett främmande land."** Moses antyder exakt samma sak i detta avsnitt genom att säga att han kallades av Gud att dra ut.

Denna välsignade befrielse från avgudadyrkan har sitt ursprung, inte i hans egna meriter eller krafter, utan endast i en Gud som ömkar sig över honom och kallar honom. Mose påminner sitt folk på samma sätt att de utvaldes av Herren, inte för att de hade förtjänat det utan för att Herren hade älskat dem och höll den ed han givit deras fäder.⁶ I detta avsnitt ser vi att begynnelsen överensstämmer med slutet. Ty vad är Abraham annat än en man som hör Gud när han kallar honom, dvs. en endast passiv person och endast det material som den gudomliga nåden behandlar?⁷

⁶ Det är oklart vilket ställe Luther tänker på, kanske 5 Mos. 7: 7-8.

⁷ Luther kommenterar i Ps. 90:17: "När Du är aktiv, gör vi ingenting och är ingenting annat än åskådare och mottagare av Dina gåvor."

Därför är detta avsnitt värdefullt som bevis för läran om nåden gentemot värdet av meriter och gärningar, som förnuf-tet prisar så högt. Ty om du frågar vad Abraham var innan han kallades av en nådig Gud, så svarar Josua (24:14 eller 24:2) att han var en avgudadyrkare, dvs. att han förtjänade döden och evig fördömelse. Men i detta eländiga tillstånd kastar Gud inte bort honom; Han kallar honom och gör allting av honom som är ingenting genom denna kallelse. Jag är färdig att tro att Ab-raham var en helt respektabel man om man ser till hans civila dygder och var en helt god man så långt naturen medger det, en som inte gav efter för lust, girighet och andra vidriga begär utan utövade måttlighet för att besegra eller kontrollera de blinda impulserna hos sin korrupta natur.

Det är säkert att Nimrods babyloniska religion var mycket anspråksfull. De dyrkade Gud med namn av Ljuset, som är den bästa bilden eller beskrivningen av de gudomliga Majestätet; själva den heliga Skrift kallar Gud "Ljuset". Till denna dyrkan, som hade ett fint yttre utseende, hörde ett förträffligt leverne och moral. Det var därför som även ättlingarna till de heliga omfattade denna religion. Vidskepelse är en fördärvlig kejsa-rinna, som regerar i världen i all tid; och världen omfattar gärna hennes regering. Men i denna bländande och utmärkta religion är Abraham en satans fånge, som dyrkar Gud, inte så som Gud själv vill bli dyrkad utan som han ser Honom dyrkad av dem vars antal, prestige och kraft översteg de gudaktiga fädernas heliga efterlevande. Som jag sade ovan, Abraham är endast det föremål som det gudomliga Majestätet griper ge-nom Ordet och formar till en ny mänsklig varelse och till en

Vi är helt passiva." Detta uttalande resulterade i en utdragen kon-trovers i tre årtionden efter Luthers död.

patriark. Och detta är en regel som är sann universellt att människan i sig själv är ingenting, förmår ingenting, och har ingenting annat än synd, död och fördömelse; men allsmäktig Gud åstadkommer med sin nåd att hon är någonting och befriad från synd, död och fördömelse genom Kristus, den välsignade Säden.

Luthers tröstbön i vår sista stund

ALLSMÄKTIGE, EVIGE OCH BARMHÄRTIGE HERRE OCH GUD, vår käre Herre Jesu Kristi Fader: jag vet helt säkert att allt Du har lovat, allt det vill Du också och förmår; Du kan inte ljuga, Ditt ord är sant. Du har från början lovat mig Din käre ende Son Jesus Kristus; Han kom och har befriat mig från djävulen, döden, helvetet och synderna; därtill har Han av nådig vilja, för att öka min visshet, skänkt mig dopets och altarets sakrament, där jag tillbjuds syndernas förlåtelse, evigt liv och allt himmelskt gott. Jag har brukat dem på Hans tillsägelse, tagit emot dem och litat fast på Hans ord. Därför tvivlar jag inte alls på att jag är i gott förvar, trygg och tillfreds inför djävulen, döden, helvetet och synderna. Om det nu är min stund och Din vilja, så vill jag lugnt och glatt på Ditt ord gärna lämna detta liv. Amen.

St. Louis-utgåvan X, 1421.

Kära lutherläsare!

Tidskriften *Lutherläsaren* utkommer nu det trettionde året (nummer 1 utkom 10.11.1993). Det här är nummer 103. Tidskriften sänds gratis till dem som anmält intresse. Allt har förverkligats med frivilliga gåvor och understöd. Tidvis har tryckningen och postningen inte varit ekonomiskt bekymmersam, tack vare stödet, andra gånger har vi bara kunnat se en tryckning framåt. Men det har gått, på trettionde året nu. Föreningen avser fortfarande att utge *Lutherläsaren* gratis (enligt verksamhetsparagrafen § 4) och är lika beroende av Ditt understöd som tidigare. Bankuppgifter finns på bakpärmen. Vi strävar också till att ordna gudstjänster och möten där kollekt kan tas upp.

Maj 2023

Lutherläsarnas styrelse

- Energicertifikat
- Energiberäkningar till ARA:s energistöd, ex. för installation av solpaneler och bergsvärme
- Grundundersökningar
- Plattbelastningstest

isak@isnickars.fi, 044 062 5570

Avsändare:

Lutherläsaren
Kristian Norrback
Ginstigen 171,
66100 Malax,
Finland

REDAKTÖR: Markus Engström, Lappfjärdsvägen 8, L5, 64100 Kristinestad, Finland. Tel. +358(0)50-358 97 97.
E-post: mkeengstrom@gmail.com.

ANSVARIG UTGIVARE: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland.
Tel. +358(0)50-919 57 04.
E-post: knorrba@gmail.com.

REDAKTIONELL MEDARBETARE: Tord Carlström (Sannäs, Borgå).

LUTHERLÄSARENS WEBADRESS:
www.lutherlasaren.org (OBS, ny adress!)

NYA PRENUMERATIONER OCH AVBESTÄLLNINGAR:

Sänds till ansvarig utgivare: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland. Tel. +358(0)50-919 57 04.
E-post: knorrba@gmail.com.

LUTHERLÄSARENS BANKKONTO är Nordea, Kristinestad, Finland.
IBAN: FI08 2026 1800 0072 90.
BIC: NDEAFIHH

LUTHERLÄSARNA RF:S FO-NUMMER: 3055254-3.

LUTHERLÄSARENS BOKLÅDA, KONTAKTUPPGIFTER:

Jan-Erik Back,
E-post: jebbenkoff@gmail.com. Tel. +358(0)50-441 75 11.